
Endel Sõgel

17.06.1922 – 07.12.1998

Ajakirjanduse poolt poliitilis-kultuuriliseks skandaaliks üles puhutud Endel Sõgeli 75 aasta juubelit Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuses nimetas isa naljatamisi krematooriumieelseks sünnipäevaks. Selle musta huumoriga pani ta kahjuks täppi.

Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituudi direktori ametikohalt 1988. aastal auavalduste saatel 66-aastasena pensionile siirdunud isal õnnestus valdavalt madalat profiili hoida ja Endel Sõgeli nimi hakkas vaikselt juba ajaloo prügikasti vajuma. Kuid looda sa! Ühtäkki tekkis ajakirjandusel kõrgendatud huvi pensionäri nõukaegse tegevuse vastu.

10. juulil 1992. aastal ilmus Eesti Ekspressis Astrid Kanneli usutus „Endel Sõgel: paljastan kogu tõe”, milles isa ütleb: „Ma kirjutan praegu oma viimast raamatut. Selles tahan ma kõik ära öelda, kus oli tõe, kus oli vale. Soomlased lubasid ära trükkida, mul on sada kuuskümmend kasti arhiivimaterjali (minu isiklik arhiiv), kus on kõik sees olemas.”

Isa paljulubav töötus raamat kirjutada ja selles kõik ausalt ära rääkida tegi ilmselt nii mõnegi mehe murelikuks, sealhulgas ka minu. Parasjagu olid käimas ettevalmistustööd esimese riigikogu valimisteks ja olin ka ise valimisliiduga Kindel Kodu näppupidi poliitikas. See veel puudus, et seoses Sõgeli nimega hakatakse vanu asju torkima. Igatahes soovitasin tal ennast ajakirjanikest eemal hoida ja vähem lõugu laiutada.

Mis puudutab isa raamatu käsikirja, mille sündi toetas ka Kultuurkapital 6000 krooniga, siis sellest pole tänase päevani mingit jälge ja minu arvates oli see raamatulugu üks tema järjekordsetest